

079716715

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

RHB

KØBENHAVNS
RÅDHUSBIBLIOTEK

Mag.

09.463

110

KØBENHAVNS KOMMUNES
BIBLIOTEKER

KØBENHAVNS KOMMUNES
BERETNING OM
BYJUBILÆET 1967

KØBENHAVN 1968

~~K~~

~~KØBENHAVNS KOMMUNES~~

~~BIBLIOTEKER~~

~~FACSALE~~

~~Kultorget 2~~

~~1175 København K~~

~~(01) 13 60 70 lok. 216~~

Som formand for det udvalg, der forestod tilrettelæggelsen af det københavnske byjubilæum i 1967, er det mig en glæde hermed at kunne fremlægge en rapport over jubilæumsbegivenhedernes forløb.

Det var en noget usædvanlig opgave, hvor der mange gange måtte gribes til utraditionelle midler for at løse opgaverne, og kun takket være enestående velvilje og forståelse fra såvel offentlig som privat side, lykkedes det at gennemføre de mange arrangementer på så god en måde, som tilfældet var.

Københavns 800-års jubilæum var københavnernes fest, men derudover har den givet genklang rundt omkring i verden, og været med til at slå fast, at København er ven med hele verden.

Jubilæumsåret 1967 har efterladt et godt minde og har bevist, at københavnernes stadig kan føle sig som én stor familie, og den kendsgerning virker som en opfordring til at fortsætte og udbygge arbejdet for løsningen af de store opgaver, der skal og må klares af hensyn til vor by's fremtid.

Hjertelig tak til alle, der har medvirket til det gode resultat.

København, december 1968

Urban Hansen
Overborgmester

690280

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	3	Ballet- og musikfestivalen	24
Jubilæumsbrochuren	5	Vandskistævne på Peblingesøen	25
Jubilæumsmotivet	6	Hafniaden	25-28
Jubilæumslogan	7	Konkurrence om en jubilæumsfilm for amatører	28
Jubilæumsfrimærker	7	Udstillingen »Offentlig Design«	29
Plakatkonkurrencen blandt københavnske skolebørn	8	Skolebørn tegner og fortæller om deres by	29
Dokumentudstilling på Rigsarkivet	8	International skakturning	29
Danske bladtegneres udstilling	8	Belysning af forskellige bygninger	29
Tøjhusmuseets udstilling om københavnske våbensmede	8	Indkvarteringsforhold	29
Forskønnelseskampagnen	9	Thorvaldsens museums udstilling om Thorvaldsen som Københavns æresborger	30
Blomsterudsmykning på gader og pladser i jubilæumsåret	9	Jubilæumsløb på Klampenborg galopbane	30
Opstilling af flagtænger med jubilæumsbannere	9	Jubilæumsregatta på Bagsværd Sø	30
Den nordiske ungdomslederkonference 9.-12. maj 1967	9	Europa-Cup i atletik	30
Diplomudstilling for turistsouvenirs	11	Stafetløb København rundt	30
Udsendelse af rudeplakater til forretningerne	11	Internationalt landevejscykelløb	30
Fagenes Fest	11	Vanderrally	30
De uniformerede ungdomskorps' fakkeltog til Rådhuspladsen	12	Nordisk mesterskab i svømning	31
Jubilæumsgave til børn født den 15. juni 1967	12	Kano- og kajakstævne på søerne	31
Officielt besøg af fremmede kommunalfolk m. fl.	12-13	Jubilæumstravløb på Charlottenlund travbane	31
Festlighederne den 15. juni 1967 (Jubilæumsdagen)	14-16	Verdensmesterskaber i moderne kvindegymnastik	31
Markering af byjubilæet på kommunens hospitaller og sociale institutioner	17	Nordiske kapgangsmesterskaber	31
Verdens længste bord	17-21	Volleyballstævne	31
Søfesten den 16. og 17. juni 1967	21	Jubilæumsløb på Amager Travbane	31
Det historiske optog den 17. juni 1967	22	Europamesterskaber i fægtning	31
Byudstillingen »Kjøbenhavn før og nu« i Bella Centret	22	K. D. Y.'s Øresundsuge	31
Veteranbiløb Fredensborg-Bella Centret	24	Nord-Vest Alliancens jubilæums- arrangement	32
		Medaljer til deltagere i jubilæums- sportsarrangementer	32
		Prisopgave om Københavns historie	32
		Jubilæumsfilm	32
		Afslutning	32

BILAG

- A. Fortegnelse over de officielle gæster fra udlandet, Færøerne og Grønland, der deltog i jubilæumsfestlighederne.
- B. Magistratens 1. afd.s beretning om afdelingens arrangementer i forbindelse med byjubilæet.

Jubilæumssekretariatets rapport vedrørende forløbet af det københavnske byjubilæum i 1967

Baggrunden for afholdelse af Københavns 800 års jubilæum i 1967 er en angivelse i historiske værker om København af, at Absalon i 1167 grundlagde København som en borg, der bl. a. skulle tjene til beskyttelse af handelen i Øresundsområdet.

Spørgsmålet om fejring af jubilæet blev drøftet i kommunalbestyrelsen, og budgetudvalget anførte i betænkningen vedrørende budgettet for 1965/66, at det kunne tilslutte sig en af magistraten fremsat tanke om nedsættelse af et udvalg, der nærmere skulle overveje, under hvilke former 800 års jubilæet i 1967 burde markeres.

I december 1965 forelagde overborgmesteren derefter for kommunalbestyrelsen en indstilling om nedsættelse af et særligt jubilæumsudvalg bestående af bl. a. repræsentanter for kommunalbestyrelsen, udenrigsministeriet, kulturministeriet, turistorganisationerne, pressen, de private erhverv og handelen samt idrætsorganisationerne.

Overborgmesterens indstilling blev godkendt af borgerrepræsentationen i forsamlingens møde den 12. december 1965, og overborgmesterens sekretariat, hvorunder et særligt jubilæumssekretariat blev henlagt, gik i gang med forberedelserne til udvalgets sammensætning, indkaldelse m. v.

Udvalget, der blev benævnt »Københavns kommunes jubilæumsudvalg«, konstituerede sig den 15. februar 1966 med overborgmester Urban Hansen som formand. Udvalget består af:

Borgerrepræsentationens formand, kontorchef,
cand. polit. Henry Stjernqvist
Arkivar Børge Schmidt, m.b.
Arkitekt Flemming Grut, m.b.
Kedelsmed Bjarne Jensen, m.b.
senere afløst af:
Kontorchef, cand. polit. J. Ingemann Larsen, m.b.
Fabrikant Arne Guttermann, m.b.
Pastor Jens Jelsbak, m.b.
Havnearbejder Ludvig Hansen, m.b.

Repræsentanter
for Københavns
borgerrepræsentation

Overborgmester Urban Hansen
Redaktør Robert Kjældgaard, Aktuelt
Udenrigsråd Kaj Johansen
Suppleant: presseattache Knud Skrivergaard
Økonomidirektør P. C. Bertholdt
Fuldmægtig Jørgen Harder Rasmussen

Turistdirektør Sven Acker
Professor Ejler Alkjær
Direktør Chris Hunderup
Senere afløst af: salgschef Bjørn Thostrup
Kontorchef Heimann Olsen
Direktør Kaj Nielsen
Suppleant: Sekretær Børge Jensen
Direktør Arne Christiansen
Direktør M. J. Rosenberg

Repræsentant for:
Magistraten
Pressen
Udenrigsministeriet

Det kgl. Teater
Ministeriet for
kulturelle anliggender
Danmarks Turistråd
Københavns Turistforening
SAS

Industrirådet
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Landbrugsrådet
Håndværksrådet

Kontorchef Per B. Johansen
Direktør Erik Langsted

Direktør Anker Sørensen
Havnedirektør Aa. Hendrup
Landsretssagfører Leo Damm
Direktør Henning Søger
Forretningsfører Andreas E. Hansen
Suppleant: Sekretær Hans Andersen
Typograf Bendt Larsen

Grosserer-Societetet
De Danske Handelsforeningers
Fællesorganisation
Bella Centret A/S
Københavns havnevæsen
Dansk Idrætsforbund
Tivoli
Arbejdernes Fællesorganisation

Københavns Ungdoms Råd

Som sekretærer for udvalget har kontorchef Kjeld Meyer og vicekontorchef Ole Lund Petersen fungeret samt – indtil overgang til anden stilling – vicekontorchef Mogens Poulsen.

I det konstituerende møde den 15. februar 1966 blev der nedsat følgende underudvalg, hovedsageligt sammensat af jubilæumsudvalgets medlemmer:

Indkvarteringsproblemer

Formand: Direktør Chris Hunderup, senere afløst af salgschef Bjørn Thostrup

Idræts- og ungdomsarrangementer

Formand: Landsretssagfører Leo Damm

Propaganda

Formand: Professor Ejler Alkjær

Souvenirs

Formand: Kontorchef Heimann Olsen

Kulturelle arrangementer

Formand: Direktør Henning Søger

Særlige begivenheder samt diverse

Formand: Redaktør Robert Kjældgaard

Disse udvalg fik bl. a. til opgave at afgive indstilling vedrørende ca. 200 forslag fra borgerne, som gennem dagspressen var blevet opfordret til at sende jubilæumsforslag ind.

Jubilæumsudvalget har i alt afholdt 12 møder, men herudover er der afholdt talrige møder i underudvalgene samt i et forretningsudvalg bestående af formændene for arbejdsudvalgene suppleret med overborgmesteren som jubilæumsudvalgets formand.

Det daglige arbejde er blevet udført af jubilæumssekretariatet, der har tilrettelagt sagernes behandling for udvalgene samt – i det omfang, hvor det praktiske arbejde ikke var overladt til andre – arrangeret og administreret gennemførelsen af de enkelte begivenheder.

Indstillingerne fra jubilæumsudvalget vedrørende de enkelte arrangementer er i tiden fra juni 1966 til juni 1967 blevet forelagt kommunalbestyrelsen i ialt 7 indstillingsskrivelser.

Til dækningen af udgifterne ved jubilæumsarrangementerne er der i juni måned 1966 bevilget en tillægsbevilling på 1 million til budgettet for 1966/67, bilag 22.II.A. Yderligere blev der i januar måned 1967 bevilget 2 millioner kr. på budgettet for 1966/67, bilag 22.II.A., således at den samlede jubilæumsbevilling er på 3 mill. kr.

Herudover er der i juni måned 1967 af borgerrepræsentationen givet bemyndigelse til, at overborgmesteren afholder yderligere udgifter til jubilæumsarrangementer inden for et beløb af ca. 110.000 kr., idet spørgsmålet om eventuel fremsættelse af yderligere bevillingsforslag skal afvente regnskabsresultatet vedrørende jubilæumsarrangementerne i sin helhed.

For så vidt angår det regnskabsmæssige resultat, skal man bemærke, at der er tale om et foreløbigt regnskab, da der ikke foreligger endelig afregning for alle poster endnu.

Vedrørende de enkelte jubilæumsarrangementer kan følgende oplyses:

Jubilæumsbrochuren

Bevilling 230.000 kr.

Regnskab 230.411,25 kr.

I oktober måned 1966 godkendte kommunalbestyrelsen jubilæumsudvalgets forslag om udsendelse af en brochure i anledning af jubilæet.

Der blev rettet henvendelse til forfatteren Broby-Johansen, som påtog sig at forfatte og tilrettelægge brochuren, der fik form af et leporellohæfte med 7 blade (14 sider).

Udover forsiden og en side, indeholdende en hilsen i anledning af 800-års jubilæet, samt 2 sider om jubilæumsårets hovedbegivenheder, gav hæftet på de øvrige sider glimt fra byens historie og udvikling i de forløbne 800 år. Hvert århundrede fik sin side, og små bykort illustrerede stadens vækst fra bispeborg til storby.

Forneden på hver side gengav en frise («tidens længste bord») tegnet af Ebbe Sunesen, klædedragter og kendte personligheder inden for hvert århundrede.

Brochuren, der foruden den danske udgave blev trykt på 3 andre sprog: engelsk, tysk og fransk, blev uddelt til samtlige københavnske husstande sammen med selvangivelsen i januar 1967. Herved blev der sparet postporto til et beløb af 30.000–40.000 kr.

Trykning og reproduktion, som krævede stor nøjagtighed og fagkundskab, bl. a. med hensyn til placeringen af de fremmedsprogede udgavers tekster på den relativ lille plads under

hvert billede, blev udført på udmærket måde af Beckers Papirindustri A/S ved direktør E. Kunstmann, der fik arbejdet overdraget efter en licitation mellem 6 københavnske trykkerier. Ved beregningen af licitationsresultatet fik sekretariatet god bistand af reklamechef Jørgen Hesselberg, SAS.

Brochuren blev vel modtaget ved fremkomsten. I en anmeldelse i Kristeligt Dagblad skrev formanden for SIG, Erik Ellegaard Frederiksen bl. a. således:

»Vi er ikke forvænt med smukke tryk fra det offentlige. Men her er en masseproduceret tryksag, der såvel teknisk som æstetisk er aldeles forbilledlig. De mange kloge i byens administration er trådt tilbage og har ladet sagkundskaben råde.«

Efter brochuren fremkomst bevilgede udenrigsministeriet oversættelse og trykning af yderligere 6 fremmedsprogede udgaver (hollandsk, finsk, spansk, italiensk, japansk og russisk), og brochuren er således trykt på 10 sprog i et oplag på ca. 1,7 mill. eksemplarer.

Distributionen af brochurerne har Turistrådet velvilligt påtaget sig.

Ved udgangen af 1967 fandtes der kun ganske små restbeholdninger af de enkelte udgaver.

Jubilæumsmotivet

Bevilling 18.000 kr.

Regnskab 19.273,07 kr.

I september 1966 godkendte kommunalbestyrelsen et forslag fra jubilæumsudvalget om udskrivning af en offentlig konkurrence om et jubilæumsmotiv.

Baggrunden for konkurrencen var ønsket om at skabe et gennemgående motiv for jubilæumsfestlighederne.

Der indkom flere hundrede forslag, og efter indstilling fra en særlig nedsat dommerkomité bestående af:

professor E. Alkjær,
tegneren Poul Lund Hansen, Tegnerforbundet,
professor Palle Nielsen, Kunstakademiet,
direktør Thomas P. Olesen, Salgs- og reklameforeningen,
redaktør Peter Olufsen, De grafiske fag,
tegneren Palle Pio, Danske Bladtegnere,
professor Dan Sterup-Hansen, Kunstakademiet, og
assistent Gunnar Ulbæk, m.b.

blev 1. præmien tildelt reklamechef Børge Nebel, Kastrup, for et forslag med et »slange-motiv« i form af et 800-tal i rødt og hvidt.

Jubilæumsmotivet, der blev vel modtaget af presse og offentlighed, har slået godt an i jubilæumsåret, og dets enkle opbygning har gjort det velegnet til gengivelse på mange måder.

Første gang motivet blev anvendt, var på forsiden af jubilæumsbrochuren, men det er desuden bl. a. blevet gengivet på de særlige jubilæumsflag, der har været anbragt rundt om i byen fra 1. maj-30. september 1967, samt på de særlige kaffekopper og ølhorn og dugen ved det lange bord. Under Hafniaden dannede endvidere et gymnastikhold 800-års symbolet.

Endvidere har der været adgang for det private erhverv til at anvende jubilæumsmotivet mod en afgift på 4 % af bruttotjenesten til kommunen og 1 % til kunstneren. Motivet er blevet meget anvendt af souvenirbranchen samt dekorationsfirmaer til jubilæumsudsmykning. Specielt for så vidt angår udsmykningen har man med jubilæumsudvalgets og motivets ophavsmands tilslutning undladt at opkræve afgift, idet denne syntes at virke hæmmende på den almindelige jubilæumsudsmykning af byen.

Motivet er i øvrigt blevet anvendt som baggrund på de trykte obligationer, som blev udsendt i forbindelse med kommunens sidst optagne dollarlån.

Jubilæumsmotivet blev anmeldt til mønsterbeskyttelse, og jubilæumssekretariatet har krævet ethvert tilfælde af anvendelse af jubilæumsmotivet forelagt, bl. a. med henblik på, at det ikke skulle forvanskes eller »udvandes«.

Afregning af afgiften, som vil blive kontrolleret af direktoratet for stadens revision, vil først finde sted i begyndelsen af 1969. Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at sige noget om størrelsen af licensafgiften, men der var indtil efteråret 1968 indkommet ca 7.000 kr. i kommunelicens.

Kommunalbestyrelsen skal til sin tid tage stilling til anvendelsen af det indkomne beløb, som ikke er medregnet i det foran angivne regnskabstal.

Jubilæumsslogan

Bevilling 12.000 kr.

Regnskab 10.000 kr.

I september 1966 tiltrådte kommunalbestyrelsen et forslag fra jubilæumsudvalget om udskrivning af en offentlig konkurrence om et jubilæumsslogan, som skulle kunne anvendes enten selvstændigt eller i forbindelse med jubilæumsmotivet.

Der indkom mange hundrede forslag, og en særlig nedsat dommerkomité, bestående af:

kontorchef Robert Bachmann, Københavns Turistforening,
overborgmester Urban Hansen,
minister, fru Camma Larsen-Ledet,
direktør Thomas P. Olesen, Salgs- og reklameforeningen, og
forfatteren Knud Poulsen

valgte et af reklamechef Knud Jensen, København, indsendt forslag: »Copenhagen, made in Denmark«. Da forslaget ikke fuldt ud opfyldte kravet i konkurrencebetingelserne om henvisning til jubilæet, ønskede dommerkomiteen tilføjet årstallet »1167«, således at sloganets hele ordlyd blev: »Copenhagen, made in Denmark 1167«.

Der opstod i denne anledning en mindre avispolemik om dommerkomiteens afgørelse og præmietildeling.

Sloganet, der ikke har fået så stor udbredelse som motivet, er blandt andet blevet anvendt på de rudeplakater, kommunen har udsendt til samtlige butikshandlere i København.

Et slogan, som fik 2. præmie: »København 800 år ung« er også blevet benyttet under jubilæet, bl. a. ved Rådet for større færdselssikkerheds mønstertrafikanterkonkurrence.

Jubilæumsfrimærker

Bevilling 30.000 kr.

Regnskab 24.778,70 kr.

På indstilling fra jubilæumsudvalget tiltrådte kommunalbestyrelsen, at der blev udskrevet en konkurrence om et jubilæumsfrimærke.

Konkurrencebetingelserne blev udarbejdet i samarbejde med Post- og Telegrafvæsenet. Konkurrencen, der blev udskrevet som en lukket konkurrence, blev bedømt af en dommerkomité, bestående af:

afdelingschef B. M. Andersen, Post- og Telegrafvæsenet,
redaktør Erik Bach, Journalistforbundet,
civilingeniør T. Buntzen, Danmarks Filatelist Union,
arkitekt Flemming Grut, m.b.,
dr. phil. Therkel Mathiassen, Københavns Philatelistklub,
professor Dan Sterup-Hansen, Kunstakademiet,
tegneren Chr. Tom-Petersen, Tegnerforbundet.

1. præmien blev vundet af kunstmaleren Rasmus Nellesmann, 2. præmien tilfaldt kunstmaleren Henry Heerup og 3. præmien tegneren Henry Thelander. Rasmus Nellesmanns forslag blev antaget af postvæsenet, og frimærkerne blev udsendt i april og maj måned 1967 i fire værdier.

Plakatkonkurrence blandt københavnske skolebørn

Bevilling 4.000 kr.

Regnskab 3.408,15 kr.

Efter forslag fra jubilæumsudvalget vedtog kommunalbestyrelsen i december måned 1966 at udskrive en konkurrence om en plakat, der karakteriserer København, blandt københavnske skolebørn.

Konkurrencen blev opdelt i 3 aldersklasser (1.-3. klasse, 4.-7. klasse og 8. klasse og opefter).

Der indkom ca. 300 forslag, som blev bedømt af en dommerkomité bestående af:

tegneinspektør Markan Christensen,
overborgmester Urban Hansen,
lærer Hans Hartsteen, Københavns tegnelærerforening,
skoledirektør Kr. Thomsen Jensen,
tegneren Chr. Tom-Petersen, Tegnerforbundet,
borgmester O. Weikop,
maleren Mogens Zieler, Kunstakademiet.

Plakaterne blev udstillet i Københavns rådhus, og konkurrencen og dens resultat blev pænt omtalt af pressen.

Vinderplakaten i gruppen for de mindste blev senere benyttet under den forskønnelses-kampagne, der blev iværksat i anledning af jubilæet, og en del af de indsendte forslag har senere været udstillet under en københavnsudstilling på Hässelby Slot i Stockholm. Denne udstilling, som blev arrangeret i samarbejde med jubilæumssekretariatet, indgik i øvrigt som et led i jubilæumsarrangementerne.

Dokumentudstillingen på Rigsarkivet

Bevilling 3.000 kr.

Regnskab 3.000 kr.

Se bilag B.

Danske Bladtegneres udstilling

Bevilling 6.000 kr.

Regnskab 5.282,71 kr.

Med kommunalbestyrelsens tilslutning blev der bevilget et beløb til afholdelse af en udstilling af danske bladtegneres arbejder om København. Udstillingen, der blev afholdt i rådhus-hallen i dagene 20.-26. april 1967, indeholdt mange kendte tegninger fra aviser og vittigheds-blade.

Tøjhusmuseets udstilling om københavnske våbensmede

Tøjhusmuseet arrangerede i anledning af Københavns jubilæum i maj måned 1967 en udstilling af de forskellige københavnske våbensmedes og sværdfegetes arbejder.

Udstillingen var et udtryk for den interesse, der er vist jubilæet fra Tøjhusmuseets side. Som et andet synligt udtryk herfor skal nævnes, at et stort antal af de uniformer, der indgik i det historiske optog, var udlånt fra Tøjhusmuseet.

Forskønnelseskampagnen

For at aktivere den københavnske befolkning i jubilæumsåret med henblik på en forskønnelse af byen, blev der i sommermånederne gennemført en »forskønnelseskampagne«. Kampagnen blev arrangeret af Junior Chamber i København i samarbejde med jubilæumssekretariatet og nogle af de københavnske distriktsblade. Arrangementet, der blev gennemført distriktsvis, omfattede bl. a. pulterkammerrydning, altankassepyntning, maling af plankeværker m. v., og der blev i flere af byens kvarterer udfoldet livlig aktivitet.

Et synligt bevis på aktiviteten ses bl. a. i Nørre Allé, hvor plankeværket omkring Blegdams-hospitalet er blevet »frisket op«.

Denne plankeværksudsmykning er senere blevet taget op fra anden side, og der er stillet forslag om, at der stilles pengemidler til rådighed fra det offentlige til kunstnerisk udsmykning af plankeværker.

Blomsterudsmykning på gader og pladser i jubilæumsåret

Bevilling 160.000 kr.

Regnskab 128.525,04 kr.

Efter et oplæg fra magistratens 4. afdeling blev der i jubilæumsåret følgende steder i byen arrangeret ekstra blomsterudsmykning: Vesterport, Nørreport, Østerport, Gammel Strand, Rådhuspladsen, Højbro Plads, ved Rundetårn, Gågaden, Christianshavns Torv, Vesterbros Torv, Nørrebros Runddel og Havnegade.

Udvidelsen af den allerede eksisterende blomsterudsmykning af byens gader og pladser er i høj grad blevet værdsat, og der har været ønsker fremme om, at der måtte blive tale om en tilbagevendende begivenhed.

Opstilling af flagstænger med jubilæumsbannere

Bevilling 100.000 kr.

Regnskab 61.142,86 kr.

Efter et af magistratens 4. afdeling udarbejdet forslag tiltrådte kommunalbestyrelsen, at der bevilgedes et beløb til anbringelse af flagstænger med jubilæumsbannere med det særlige jubilæumsmotiv ved de københavnske indfaldsveje samt på Rådhuspladsen og Kongens Nytorv.

Udsmykningen, der fandt sted fra 1. maj til 30. september på 21 steder i byen, har været et markant indslag i det københavnske jubilæumsbillede og bidrog til at fastslå byens jubilæum i borgernes bevidsthed.

Der har været nogen kritik af, at flagene efter et stykke tids forløb virkede snavsede. Dette skyldes vanskeligheder med at renske det nylon, flagene var lavet af. Til gengæld har flagdugen været meget holdbar.

Der har desværre gentagne gange været øvet hærværk mod flag og flagstænger, ligesom flere flag er blevet stjålet. Et par steder, der var særligt udsatte, har man derfor måttet op-høre med flagning.

Den nordiske ungdomslederkonference 9.-12. maj 1967

Bevilling 50.000 kr.

Regnskab 38.881,95 kr.

Københavns Ungdoms Råd rejste i vinteren 1965/66 tanken om i forbindelse med 800 års jubilæet at afholde en verdensungdomskonference, men ved Københavns kommunes rådgivende ungdomsudvalgs behandling af sagen, fandt udvalget, at man ville have ringe mu-

Festmødet i borgerrepræsentationen på jubilæumsdagen.

lighed for et sagligt udbytte af en sådan global konference. Udvalget foreslog i stedet, at der afholdtes en jubilæumskonference for nordiske storbyungsdomsledere.

Udvalget henstillede samtidig, at konferencen blev lagt enten umiddelbart før eller efter de egentlige jubilæumsarrangementer, og på denne baggrund blev konferencen fastlagt til dagene 9.-12. maj 1967.

I konferencen deltog 120 ungdomsledere fra følgende lande og byer:

Finland: Helsingfors, Tammerfors og Åbo. Island: Reykjavik. Norge: Bergen, Oslo, Trondheim. Sverige: Göteborg, Hälsingborg, Malmö, Norköping, Stockholm, Västerås og Örebro. Danmark: Århus, Odense Ålborg og København.

Endelig havde man inviteret et par repræsentanter fra Færøerne (Thorshavn) samt Grønland (Godthåb).

Konferencen var tilrettelagt dels med hovedforedrag om »*Ungdommens livsmonster*« og »*Ungdommens plads i fremtidens by*«, dels som paneldiskussion: »*Hvordan får vi ungdommen i tale*«.

Til hovedforedrag og paneldiskussion var der på forhånd udsendt skriftlige oplæg, og der blev endvidere udarbejdet skriftligt resumé af diskussionerne, der blev udleveret til konference deltagerne inden disses hjemrejse.

Herudover gennemførtes på konferencen et tredelt gruppearbejde, hvor man drøftede

- 1) forholdene for ungdomsarbejdet i storbyerne,
- 2) ungdommens forhold til kulturlivet, og
- 3) det socialpædagogiske ungdomsarbejde.

Konferencen fik et godt forløb, og mange værdifulde kontakter blev etableret. Såvel foredragene som gruppearbejdet gav anledning til en frugtbar udveksling af synspunkter, og man har da også efter konferencens afslutning fået en række tilkendegivelser, som viser, at deltagerne mener at have fået stort udbytte af konferencen.

Der var i øvrigt mellem deltagerne enighed om, at konferencen havde taget spørgsmål op af interesse for alle, hvilket også gav sig udtryk ved, at konferencens deltagere vedtog en resolution til Nordisk Råd, hvori der gives udtryk for, at de føler et stærkt savn af mere eksakt og systematisk viden om ungdommens livsmønster.

Resolutionen konstaterer, at der er behov for en mere kontinuerlig informationsvirksomhed om ungdomsforskningens resultater til dem, som arbejder praktisk med ungdomsspørgsmål. Der er endvidere brug for, at forskere i ungdomsspørgsmål og fagfolkene på ungdomsarbejdets områder kommer sammen for at drøfte de resultater, forskningen kommer til, samt behov for nye studier, hvorfor det mest rationelle ville være, om dette arbejde kunne udføres på fælles nordisk plan.

Sluttelig foreslås i resolutionen, at der etableres et forum for det nordiske samarbejde med forskere fra forskellige dicipliner, således at de kan holde hinanden orienteret om de forskellige undersøgelser om ungdommen og samarbejde om nye forskningsopgaver.

Resolutionen er af Nordisk Råd blevet henvist til rådets socialpolitiske udvalg, der senest har behandlet den på sit møde i december 1967.

Diplomuddeling for turistsouvenirs

Bevilling 20.000 kr.

Regnskab 15.455,44 kr.

I samarbejde med *turistsouvenirudvalget* og *Dansk Arbejde* blev der for jubilæumsudvalget forelagt forslag om, at Københavns kommune i jubilæumsåret skulle uddele diplomer til særlig gode københavnere-souvenirs – med eller uden tilknytning til jubilæet.

Dette blev tiltrådt af kommunalbestyrelsen, og de til konkurrencen indleverede souvenirs blev udstillet i rådhuset, hvor også diplomoverrækkelsen fandt sted.

Blandt de diplomerede souvenirs var adskillige med jubilæumsmotiv.

Udsendelse af rudeplakater til forretningerne

Bevilling 15.000 kr.

Regnskab 14.596,65 kr.

For at aktivere byens forretningsdrivende blev der umiddelbart før de egentlige jubilæumsdage i juni udsendt en rudeplakat i størrelsen 18 × 30 cm forestillende jubilæumsmotiv og jubilæumsslogan. Bag på plakaten var angivet en opfordring til de næringsdrivende om at jubilæumspynte samt givet anvisning på, hvordan flere plakater kunne rekvireres. Endvidere blev det oplyst, at flere dekorationsfirmaer havde fremstillet særlig jubilæumsudsmykning.

I selve jubilæumsdagene og tiden derefter var mange forretninger jubilæumspyntede, og det er jubilæumssekretariatets opfattelse, at udsendelsen af rudeplakater i høj grad har medvirket hertil.

Fagenes Fest

Fagenes fest, der blev afholdt den 11. juni, var på forskellig vis præget af jubilæet. Der indgik bl. a. i arrangementet et blomsteroptog igennem byens gader.

Det morsomme og underholdende program havde samlet et stort tilskueraltal, og festens placering umiddelbart før de egentlige jubilæumsdage bidrog i høj grad til at henlede det københavnske publikums opmærksomhed på de kommende jubilæumsfestligheder.

De uniformerede ungdomskorps' fakkeltog til Rådhuspladsen

Bevilling 20.000 kr.

Regnskab 24.009,84 kr.

Under drøftelserne af arrangementet i de egentlige jubilæumsdage kom man ind på spørgsmålet om også her at få ungdommen med ind i billedet. Drøftelserne resulterede i, at de uniformerede ungdomskorps tilbød at arrangere et fakkeltog til Københavns rådhus *onsdag den 14. juni 1967* om aftenen som ungdomsorganisationernes hyldest til byen.

Det praktiske arrangement blev forestået af direktor Svend Andersen, Zoologisk Have, der var kontaktperson til ungdomskorpserne og koordinator af det store arrangement, som omfattede over 10.000 unge.

I oktober 1966 bevilgede kommunalbestyrelsen et beløb til dækning af udgifterne herved.

Det store planlægningsarbejde blev udført som et samarbejde mellem direktør Svend Andersen, politiet, magistratens 4. afdeling og jubilæumssekretariatet.

Ungdomskorpserne samledes på en halv snes forskellige pladser i byen og marcherede i kolonne ad afmærkede ruter til Rådhuspladsen, hvor fakkelbærerne dannede et 800-tal. Arrangementet, der var begunstiget af godt vejr, havde samlet ca. 30.000 tilskuere på selve Rådhuspladsen, hvortil kom mange tilskuere i opmarchgaderne.

De officielle indbudte gæster til byjubilæet overværede fakkeltøget fra den særligt opførte tribune foran rådhuset.

De unge bragte en hilsen til byen, bl. a. med forskellige ungdomsmusikkorps, og som afslutning på arrangementet takkede overborgmesteren, idet han på byens vegne gav de unge 10.000 rådhuspandekager til fordeling blandt dem.

Fakkeltøget dannede en smuk og værdig optakt til jubilæumsdagen den 15. juni 1967.

Jubilæumsgave til børn født den 15. juni 1967

Bevilling 6.000 kr.

Regnskab 4.000 kr.

Efter indstilling fra jubilæumsudvalget vedtog kommunalbestyrelsen i januar 1967 at give hvert københavnsk barn, der fødtes på jubilæumsdagen den 15. juni, en sparekassebog på 200 kroner.

Ordningen med sparekassébøgerne er blevet administreret af Sparekassernes Fællesudvalg, og der blev på jubilæumsdagen født 20 børn af københavnske forældre.

Officielt besøg af fremmede kommunalfolk m. fl.

Bevilling 185.000 kr.

Regnskab 175.810,19 kr.

Ved en række møder med blandt andre borgerrepræsentationens præsidium, gruppeformændene, overborgmesteren, borgerrepræsentationens sekretariat og jubilæumssekretariatet blev der udarbejdet en indbydelsesliste vedrørende de officielle gæster til jubilæet.

For de udenlandske gæsters vedkommende havde man hovedsagelig valgt byer, som Københavns kommune i tidens løb har været i nærmere kontakt med.

En fortegnelse over de officielle gæster fra udlandet, Færøerne og Grønland er aftrykt i slutningen af denne rapport som bilag A.

Gæsterne blev indlogeret på Palace Hotel og Royal Hotel, og på begge hoteller var indrettet informationskontor, hvor gæsterne blev hjulpet til rette af »Absalonværtinder«.

Tilrettelæggelsen af det praktiske arrangement i forbindelse med besøget var foretaget af jubilæumssekretariatet i samarbejde med DIS, og under gæsternes ophold i København bistod borgerrepræsentationens sekretariat.

De officielle byrepræsentanter fik lejlighed til at deltage i de forskellige jubilæums-

Borgmester Geir Hallgrímsson, Reykjavík, taler i rådhusshallen på jubilæumsdagen.

arrangementer, og herudover var der arrangeret udflugter og besigtigelser. Gæsterne deltog endvidere i en reception den 16. juni om aftenen givet af direktør Ernst von Kauffmann og frue, Palace Hotel.

Af programmet skal særlig fremhæves, at gæsterne den 16. om morgenen var indbudt af landbruget til »mejerigtigt« morgenmad ved »Det lange Bord«, og billederne fra denne begivenhed har gået over hele verden.

Desuden var byrepræsentanterne af Tivoli indbudt til premieren den 16. juni på Tivolis jubilæumspantomime, som på grundlag af et oplæg fra Erik Spjæt Christensen gav en morsom oversigt over Københavns udvikling fra Absalons dage til vor tid.

Det gode vejr under gæsternes ophold medvirkede i høj grad til, at arrangementet forløb på en særdeles tilfredsstillende måde, og der blev fra gæsternes side både under og efter besøget givet udtryk for stor tilfredshed med arrangementet.

Ud over de egentlige officielle kommunale gæster havde man efter et oplæg fra jubilæumssekretariatet ved et samarbejde med danske foreninger i udlandet indbudt et dansk emigrant-ægtepar, der ikke havde været hjemme siden 2. verdenskrig, og hvoraf mindst en af ægtefællerne skulle være født i København, til gratis rejse og ophold i København i jubilæumsdagene. Vinderne blev ægteparret Karen og Albert Christoffersen fra Nebraska. De pågældende, der ikke havde været hjemme i Danmark siden henholdsvis 1909 og 1911, fik også lejlighed til at overvære tronfølgerens bryllup.

Med henblik på at udtrykke taknemmelighed over for de mange landbohjem, der hvert år tager et københavnsk feriebarnd, blev der endvidere i samarbejde med Børnenes Kontor udpeget et provinsægtepar, som deltog som officielle gæster i jubilæumsbegivenhederne den 15. og 16. juni. Det blev gårdejer Alfred Madsen og hustru, Bækmark.

Jubilæumssekretariatet havde til brug for byens officielle gæster udarbejdet en lille brochure på dansk, tysk, engelsk og fransk. Brochuren indeholdt en hilsen fra kommunalbestyrelsen, almindelige praktiske oplysninger og et program over de almindelige jubilæumsbegivenheder i juni måned samt et specielt program for gæsterne.

I jubilæumsdagene blev der afholdt forskellige festgudstjenester, både i og uden for folkekirken. Flere af de udenlandske gæster benyttede lejligheden til at deltage i festgudstjenesterne i Domkirken og i den katolske kirke den 18. juni.

Festlighederne den 15. juni 1967 (jubilæumsdagen)

Bevilling 200.000 kr.

Regnskab 172.250 kr.

(Beløbene vedrører festen i rådhushallen og på Rådhuspladsen).

Spørgsmålet om, hvilken dag man skulle instituere som den egentlige jubilæumsdag blev på et meget tidligt tidspunkt drøftet af jubilæumsudvalget, og man vedtog at indstille den 15. juni 1967.

Denne dato var en torsdag, og derfor egnet som dag for et festmøde i Københavns borgerrepræsentation; endvidere var det Valdemarsdag og flagdag, og skolebørnene var endnu ikke taget på ferie.

Datoen blev godkendt af kommunalbestyrelsen som jubilæumsdag, og gennem en række møder i jubilæumsudvalget nåede man frem til fastlæggelsen af programmet, som blev godkendt af kommunalbestyrelsen i marts 1967.

Jubilæumsdagen startede med, at borgerrepræsentationens formand og overborgmesteren kl. 9.00 nedlagde en krans ved Absalons statue på Højbro Plads, hvorefter de fortsatte med helikopter fra Holmen til Sorø. Der nedlagde de en krans på Absalons grav i kirken og hilste på repræsentanter for Sorø købstad m. v. Efter tilbagekomsten til København var formanden og overborgmesteren værter ved frokosten for byens officielle gæster i Tivoli.

Turen til Sorø var tilrettelagt i samarbejde med flyvevåbnet og repræsentanter for Sorø Akademi.

Kl. 12.00–13.30 havde Danmarks radio arrangeret frokostbal ved Nytorv.

Kl. 14.00–14.30 spillede den kongelige livgardes orkester foran rådhuset. I denne forbindelse skal det oplyses, at orkestret herudover har givet flere koncerter i sommerens løb foran rådhuset.

Kl. 14.30–17.00 fandt den officielle overrækkelse af gaver sted på Københavns rådhus i rådhushallen. Gaverne blev efterhånden udstillet på borde i hallen, og 22. juni–20. august 1967 blev gaverne udstillet i bymuseet. Udstillingen blev besøgt af ca. 25.000 gæster.

Arrangementet vedrørende gaveoverrækkelsen, som bød på forskellige tekniske problemer, blev løst ved et samarbejde mellem borgerrepræsentationens sekretariat, rådhusforvaltningen og jubilæumssekretariatet.

Kl. 20.15 blev der under overværelse af bl. a. kongeparret og indenrigsministeren afholdt et festmøde i borgerrepræsentationen.

Inden man går over til nærmere omtale af det øvrige aftenprogram, skal det oplyses, at man under drøftelserne af jubilæumsarrangementet var blevet opmærksom på det uheldige i, at et festarrangement i rådhuset for særligt indbudte ikke kunne drage den almindelige københavnske borger med ind i billedet, og man risikerede derfor, at den københavnske befolkning blev hjemme for at følge begivenhederne ved TV-skærmen.

Med henblik på at skabe kontakt til borgerne og samtidig få dem »af huse« foreslog jubilæumssekretariatet, at man transmitterede det påtænkte arrangement i rådhushallen via et internt fjernsynsanlæg ud til publikum på Rådhuspladsen, og ved velvilje fra Philips A/S blev et sådant system etableret vederlagsfrit for kommunen. Billederne blev vist på to skærme på hver 6×8 m, som blev anbragt på midterhellen på Rådhuspladsen på særligt opbyggede stativer.

Underholdningen i rådhushallen og senere på Rådhuspladsen blev overværet af kongeparret og andre medlemmer af kongefamilien.

Til aftenarrangementet var der ialt indbudt ca. 1200 gæster, bestående bl. a. af repræsentanter for stat og kommuner, det diplomatiske korps, repræsentanter for kunst og videnskab samt det private erhverv.

Kl. 21.00 begyndte festligheden i rådhushallen, hvori bl. a. medvirkede Sjællands symfoniorkester under ledelse af Eckart-Hansen og studentsangerne. Endvidere overrakte borger-

Tivolis festfyrværkeri afsluttede jubilæumsdagens festligheder.

Skuespillerne Victor Borge og Preben Uglebjerg i samtale med overborgmesteren efter festen på Rådhuspladsen.

repræsentationens formand hædersprisen »Absalon« til skuespillerne Poul Reumert og Victor Borge samt professor Steen Eiler Rasmussen.

Under mødet i rådshushallen uropførtes desuden en komposition af Thomas Koppel, der havde vundet 1. pris i en af kommunens kulturfond i anledning af jubilæet udskrevet musik-konkurrence om en seriøs jubilæumskomposition.

Under afslutningen af mødet i rådshushallen marcherede foran rådhuset en faneborg bestående af Danmarkssamfundets faner og fagforeningsfaner op, og imens de særligt indbudte gæster gik ud fra rådshushallen og indtog deres pladser på siden af en særligt indrettet scene foran rådhuset, blev der musiceret.

Der havde efterhånden samlet sig en stor tilskuermængde på Rådhuspladsen – af politiet anslået til ca. 35.000, som dels direkte, dels via fjernsynsskærmene fulgte underholdningen på scenen foran rådhuset.

Direktør Richard Stangerup og impresario Yngve Østergaard havde udarbejdet forslag til scene- og tilskuerarrangement samt program for underholdningen foran rådhuset.

For så vidt angår tribune og scene var disse sat op allerede den 14. juni, således at de særligt indbudte gæster kunne se fakkeltøget derfra.

Balustraden foran rådhuset gav forskellige problemer i relation til opbygningen af scene og tilskuertribune, og de særligt indbudte gæster måtte placeres på siden af scenen, da Rådhusplads-publikumet ellers ikke kunne se noget. Dette medførte mindre godt udsyn for det særligt indbudte publikum, men de tilstedeværende forhold tillod ikke anden løsning, og scene- og tilskuerspørgsmålet var løst så godt som overhovedet muligt.

For så vidt angår selve underholdningen bestod den i musik og solistoptræden med Victor Borge som hovednummer.

Rådhuspladens store flade og den usædvanligt store tilskuertilstrømning gjorde det vanskeligt for de optrædende at »slå igennem«, hvortil kom nogle tekniske fejl ved højttaleranlægget.

Resultatet var, at underholdningen ikke fængede rigtigt, omend publikum på pladsen applauderede de optrædende pænt.

Aftenens »helt« blev konferencieren, skuespilleren Preben Uglebjerg, som, da Tivolis gave – et festfyrværkeri fra Tivoli, Royal Hotel, rådhuset og Hotel Europa – blev forsinket, holdt publikum hen med en improviseret underholdning.

Efter underholdningen var der festbuffet for de særligt indbudte i rådhuset.

Markering af byjubilæet på kommunens hospitaler og sociale institutioner

På jubilæumsdagen blev der serveret jubilæumsmiddag for patienterne på byens hospitaler og beboerne på de sociale institutioner.

Verdens længste bord

Bevilling (garantisum) 50.000 kr.

Regnskab: Overskud 60.766,35 kr.

I december 1966 tiltrådte kommunalbestyrelsen et forslag fra jubilæumsudvalget om bevilling af et garantibeløb på 50.000 kr. til gennemførelsen af Verdens længste bord på gågaden den 16. juni 1967.

Baggrunden for forslaget var en henvendelse fra arkitekten Acton Bjørn til overborgmesteren om, at man skulle dække et »fødselsdagsbord« i hele gågadens længde – ca. 1,6 km – hvor der skulle serveres kaffe og øl.

Der blev etableret et samarbejde mellem arkitekt Acton Bjørn, direktør Ronald Larsen, Store Kro, Fredensborg og jubilæumssekretariatet, og efter forhandlinger bl. a. med politiet, sundhedsmyndighederne og magistratens 4. afdeling kom man frem til den endelige udformning af arrangementet.

Arkitekt Acton Bjørn tog sig af den designmæssige side af sagen, direktør Ronald Larsen overtog administrationen af den forsynings- og serveringsmæssige side, og jubilæumssekretariatet tog sig af koordineringen af de mange implicerede parter i sagen.

Der viste sig fra først af stor interesse for sagen i erhvervslivet, herunder gågadens forretningsdrivende, og der blev fra mange sider tilbudt bistand og helt eller delvis gratis leverancer. Det endelige resultat blev, at nedennævnte personer, institutioner og firmaer medvirkede:

Arkitekt Acton Bjørn, København (ophavsmand til ideen om det lange bord og designer deraf samt af krus og kop),

Direktør Ronald Larsen, Store Kro, Fredensborg (leder af arrangementet),

Arte (musik og solister til arrangementet),

Olaf O. Barfod & Co. (jubilæumsdug),

Beckers Papirindustri A/S (trykning af varebons og instruktioner),

Bing & Grøndahl (service til det mejerigtige morgenbord),

Carlsberg (ølleverance),

Det mejerigtige morgenbord i gågaden inden åbningen af Verdens længste bord.

Ceylon Tea Center (levering af te),
 Colon Emballage A/S (bakter til pandekager),
 Dansk Kaffekomité (levering af kaffe),
 Det Danske Rengøringsselskab A/S (renholdelse af gågaden),
 Dansk Røde Kors og A.S.F. i samarbejde med Falcks redningskorps (samaritervagt),
 Dansk Shell (trykning af varebons),
 A/S De danske Sukkerfabrikker (sukker),
 Dymo (skilte til personalet),
 Danmarks Radio (meddelelser til publikum om arrangementets forløb),
 Ekko Danmark i samarbejde med Dansk Papirservietfabrik (levering af servietter),
 Hafnia A/S (forsikringer),
 R. van Hauen (brød til det mejerigtige morgenbord),
 Haustrup Plastic (fabrikation af kaffekoppen),
 H. V. Reklame (prisskilte m. v.),
 Illums Bolighus (service til det mejerigtige morgenbord),
 Den kgl. Porcelænsfabrik (service til det mejerigtige morgenbord),
 Københavns kommune (overborgmesterens afdeling samt magistratens 3. og 4. afdeling),
 Københavnske sparekasser og banker (kasserere),
 Københavns politi,
 Mejeribrugets Hjemmemarkedskontor (milk-shakes og fløde samt leverancer til det mejerigtige morgenbord),
 Moderingen (kjoler til personalet),
 Orth Plast (fabrikation af drikkehornet),
 Papirsækkeindustriens oplysningstjeneste (opsætning af affaldssække),
 A/S O. Schlüntz (opstilling af borde m. v.),
 Store Kro, Fredensborg (levering af rådhuspandekager),
 Storno (radiokommunikation),
 Trianon (brød til det mejerigtige morgenmad),

Tuborg (ølleverance),
Turistførerforeningen (guider),
S. A. Walbom (opstilling af salgsboder).

Som anført gik der et stort planlægningsarbejde forud, der kulminerede i et møde i rådhushallen den 12. juni 1967, hvor samtlige medvirkende – ca. 600 personer – fik de sidste instrukser.

»Verdens længste bord« bestod af ca. 1 km borde, dækket med den særlige jubilæumsdug (med jubilæumsmotivet). Efter henstilling fra politi og brandvæsen var bordforløbet afbrudt ud for alle sidegader, og ind imellem bordene var placeret ialt 20 salgsboder for øl og 17 salgsboder, hvor der blev solgt rådhuspandekager, kaffe, te og milkshakes.

Kaffen og øllet blev serveret i de særlige jubilæumskopper og -krus, designet af arkitekt Acton Bjørn. Kopper og krus kunne tages med af kunden som souvenir.

Priserne for de enkelte varearter androg:

1 kop kaffe	1 kr.
1 kop te	1 »
1 krus øl	3 »
1 rådhuspandekage	1 »
1 milk-shake	1 »

Direktør Ronald Larsen havde i Nikolaj Kirkebygning indrettet sit lager og udleveringssted, og i Helligåndskirken, hvor der var oprettet en midlertidig politivagt, var der indrettet en meldecentral vedrørende tekniske spørgsmål, opståede skader m.v. Denne central blev forestået af jubilæumssekretariatet, som havde et udmærket samarbejde med politiet under ledelse af politikommissær M. Schmidt.

Man havde fra arrangørenes side regnet med højst ca. 150.000 serveringer, men det usædvanligt gode og varme sommervejr havde kaldt alle af huse, og man havde fra kl. 9.00 til 20.00 ialt ca. 250.000 ekspeditioner fordelt således:

Ca. 50.000 kopper kaffe
– 10.000 kopper te
– 75.000 krus øl
– 70.000 rådhuspandekager
– 45.000 milk-shakes

Der blev ialt solgt for over 400.000 kr.

Den store publikumstilstrømning, som fra middagstid og videre frem fyldte gågaden totalt, medførte store vanskeligheder for forsyningstjenesten, og de særligt fremstillede ølkrus, hvoraf man havde bestilt 50.000 stk. med en reserve på 10.000 stk., slap øp, hvorfor man måtte gå over til at benytte andre plasticbægre. Publikum tog ventetiden ved salgsboderne med godt humør, og stemningen var overalt god. Hertil bidrog i høj grad den særdeles hensynsfulde måde, hvorpå politiet optrådte. Der blev kun foretaget en enkelt anholdelse, og når henses til den store menneskemængde, der var i bevægelse, var antallet af skader og uheld meget ringe under bordets åbningstid.

Der forekom dog enkelte snitskader, forårsaget af skårene fra »høkerbajere«, der blev solgt i stort antal i strøgets sidegader.

Grunden til, at arrangementet blev en succes trods den uventede enorme publikumstilstrømning, må først og fremmest søges i direktør Ronald Larsens udmærkede ledelse og den gode kommunikation, der hele tiden var mellem boderne og forsyningstjenesten og teknisk tjeneste takket være et fremragende walkie talkie anlæg, stillet til rådighed af Storno.

Bord- og bodudlejerne havde på grund af stadig publikumstilstrømning også efter bordets lukning vanskeligheder ved at komme ind på gågaden og få ryddet af hurtigt, og efter lukketid begyndte nogle »uroelige elementer« at danse på bordene, hvilket medførte ret omfattende skader.

Verdens længste bord blev en meget stor succes. Det blev i det strålende sommervejr besøgt af ca. 250.000 gæster.

Disse og enkelte andre skader er dækket af forsikringselskabet Hafnia, hvor man havde tegnet forsikring.

»Verdens længste bord« har sammen med Hafniaden været pressestof over hele verden, og overalt har man bragt billeder fra bordet. De fleste billeder viser den mejerigtige morgenmad, der kl. 9.00 blev serveret for byens officielle gæster – ialt ca. 100 – ved bordafsnittet på Amagertorv. Her havde Illums Bolighus, Den kgl. Porcelænsfabrik og Bing & Grøndahl beredvilligt stillet service m. v. til rådighed, og gæsterne blev underholdt af et »sølvbryllupsorkester«, ligesom der hele dagen igennem var forskellig musikalsk underholdning og lirekassespil på gågaden.

På Gl. Torv-Nytorv og ved Bremerholm havde magistratens 3. afdeling oprettet børneparkeringer.

Politiet skønner, at over ¼ million mennesker i løbet af dagen besøgte Det lange Bord og gågaden.

Søfesten den 16. og 17. juni 1967

Bevilling 100.000 kr.

Regnskab 154.105,43 kr.

Under drøftelserne i jubilæumsudvalget blev der stillet forslag om at arrangere en folkefest ved søerne for at drage disse ind i jubilæumsarrangementerne, og det blev overdraget direktør Richard Stangerup og impresario Yngve Østergaard at tilrettelægge arrangementet.

Kommunalbestyrelsen tiltrådte i marts 1967, at der blev afsat 100.000 kr. til søfesten ved Peblingesøen, idet det var forudsat, at en væsentlig del af udgifterne skulle dækkes ved lejeindtægter fra tivoliejere og restauratører på festarealet.

Under forberedelserne til arrangementet viste der sig forskellige vanskeligheder i form af uforudsete udgifter og højere udgifter end budgetteret; bl. a. viste det sig nødvendigt at indrette nogle temmeligt kostbare midlertidige toiletter, og bygningen af en kunstig ø i søen til brug ved affyring af et festfyrværkeri viste sig betydeligt dyrere end påregnet, da fyrværkerifolkene i sidste øjeblik krævede øen ombygget. Endvidere blev der fra myndighedernes side krævet anbragt et rækværk langs hele søkanten mod Nr. Søgade og Søpavillonen, medens der i budgettet kun var regnet med et rækværk mod Nr. Søgade. Endvidere blev fremføringen af elforsyning dyrere end beregnet.

For så vidt angår indtægterne blev disse mindre end budgetteret. Restauratørafgiften indbragte således kun en brøkdels af det budgetterede beløb, og det blev nødvendigt i et vist omfang at reducere den afgift, tivoliejerne skulle betale. Årsagen hertil må paradoksalt nok først og fremmest søges i arrangementets store succes. Der var både fredag og lørdag aften så store menneskemængder, at det var vanskeligt at komme frem til øl- og pølseboderne samt forlystelserne, hvorfor afsætningen svigtede noget. Om fredagen havde de besøgende desuden i et vist omfang selv medbragt drikkevarer.

Set fra et publikumsmæssigt synspunkt blev søfesten imidlertid en succes. Politiet anslår, at der fredag aften var ca. 100.000 og lørdag aften ca. 200.000 gæster på området. Stemningen var god, og kun i et par tilfælde måtte politiet skride ind.

Med henblik på at skabe en smuk ramme omkring arrangementet fik arkitekt Simon Henningsen og Erik Spjæt Christensen, Tivoli, overdraget at etablere belysninger i træerne omkring Peblingesøen og i vandet. Deres løsning af dette problem bidrog i høj grad til festens heldige forløb. Lamperne i træerne blev hængende til oktober 1967.

Lamperne er nu taget ned og opbevares ved rådhusforvaltningens foranstaltning med henblik på, at de eventuelt kan anvendes ved andre arrangementer.

Søfesten afsluttedes lørdag den 17. juni med et kæmpemæssigt festfyrværkeri fra den franske fyrværkerifabrik Ruggieri, der igennem århundreder har været leverandør til bl. a. de berømte fyrværkerier i Versailles. Fyrværkeriet, der varede over en halv time, dannede en smuk afslutning på de egentlige jubilæumsfestligheder.

Det historiske optog den 17. juni 1967

Bevilling 175.000 kr.

Regnskab 83.573,25 kr.

På grundlag af et oplæg fra direktør Richard Stangerup og impressario Yngve Østergaard indstillede jubilæumsudvalget i marts 1967 til kommunalbestyrelsen, at der bevilgedes 175.000 kr. til et historisk optog den 17. juni 1967, som skulle gengive begivenheder fra byens historie siden 1167.

Med henblik på at nedbringe udgifterne og give erhvervslivet mulighed for at vise »flaget« blev privat medvirken og reklamering tilladt i et vist omfang.

D'herrer Stangerup og Østergaard indledte endvidere et samarbejde med hjemmевærnet, som i vid udstrækning stillede »statister« til rådighed for optoget.

Optoget, som startede fra Rosenborg eksercerplads, gik ad Gothersgade til Kgs. Nytorv mod kanalen over Slotsholmen, Stormgade, Vester Voldgade til Rådhuspladsen, hvor byens officielle gæster og kommunalbestyrelsen kunne overvære optoget. Derefter fortsattes mod Nørrevold og tilbage til Rosenborg.

Det lange optog med mange morsomme og interessante enkeltheder havde samlet en stor tilskuerskare langs hele ruten, og det har senere vist sig, at fotografisk set er optoget det jubilæumsarrangement, som har »trukket« mest. En af den engelske Rank-organisation udsendt film om Danmark har således realt store passager fra optoget, og ved gennemgang af de amatørsmalfilm, der blev indsendt til jubilæumskonkurrencen, var optoget det motiv, der var gjort mest ud af.

På strækningen fra Kgs. Nytorv til Rådhuspladsen blev optoget fulgt af en af Københavns Sporveje arrangeret sporvejskavalkade, som gav publikum lejlighed til at gense de gamle sporvogne og busser lige fra »Hønen« til de moderne en-mandsbetjente busser.

I spidsen for optoget marcherede den kongelige livgarde, og som bagtrop fulgte Tivoli-garden. Ind imellem de enkelte optrin i optoget marcherede desuden orkestre fra militæret og de frivillige korps.

Publikum var øjensynligt tilfreds med optoget og presseomtalen positiv.

Byudstillingen »Kjøbenhavn før og nu« i Bella Centret

Bevilling (garantisum) 600.000 kr.

Regnskab 600.000 kr.

Jubilæumsudvalget kom på et tidligt stadium ind på drøftelsen af spørgsmålet om en historisk udstilling, visende Københavns udvikling fra bispeborg til storby, men ingen af de fremkomne forslag syntes at være tilfredsstillende, bl. a. når henses til det store tidsinterval, der skulle belyses.

Imidlertid blev der i slutningen af 1966 fra Bella Centrets side fremsat tilbud om, at centret i samarbejde med Københavns kommune ville arrangere en jubilæumsudstilling omfattende byens 800 årige historie.

Der blev indgået en aftale mellem Bella Centret og Københavns kommune om de økonomiske forhold, bl. a. gående ud på at Københavns kommune skulle stille en garantisum på 600.000 kr. til rådighed for udstillingen, der skulle finde sted i tidsrummet 21. juli–20. august 1967. Tidsrummet var lagt således, at man dels regnede med, at turisterne ville kunne besøge udstillingen, dels at skolebørnene efter feriens afslutning havde lejlighed til – eventuelt gruppevis – at bese den.

Generalsekretær for udstillingen blev reklamechef V. E. Hartmann, Bella Centret, og udstillingens arkitekt var Ole Hervit, m.a.a., Bella Centret. Jubilæumssekretariatet virkede som kontakt til de kommunale instiutioner m. v.

Oplægget til udstillingen »Kjøbenhavn før og nu« blev til gennem et samarbejde mellem

Københavns sporvejes kavalkade i forbindelse med det historiske optog.

de ovennævnte, samt museumsinspektør Erik Kjersgaard, Nationalmuseet, museumsinspektør Steffen Lindvald, Københavns bymuseum, og forfatteren Palle Lauring og en række eksperter på specialområder.

Udstillingen var opdelt i tre hovedafsnit: 1. *Den historiske afdeling* (omfattende det meste af den ene store hal), 2. *Forlystelsesafsnittet* og 3. *Gamle firmaer og institutioner* fra før år 1900.

Den historiske afdeling var opdelt således, at man enten kunne følge et bestemt tema gennem tiderne fra 1167 til vore dage, eller følge en bestemt tidsperiode og konstatere, hvad der foregik inden for denne.

Udstillingen belyste bl. a. byudviklingen, arkitekturen, borgerne, de sociale forhold, byens forsyninger, historiske begivenheder, byens bevogtning og militær, bystyret, retsvæsen og politi, kongehus, kirke, videnskab, musik, kunst, litteratur, håndværk, handel, havn, pengevæsen og trafik.

Et nyt element i udstillingsteknikken var den udstrakte benyttelse af kæmpefotostater, som gav de besøgende indtrykket af at befinde sig i en københavnsk gade op gennem århundrederne.

Der blev endvidere i vid udstrækning anvendt lys- og lydgenivelse for at skabe liv over udstillingen.

Et særligt afsnit omfattede kgl. hoffotograf Elfelts billeder fra det gamle København stillet op sammen med motivet, som det ser ud i dag.

Kommunens mange aspekter blev belyst gennem institutionsudstillingen, hvoraf kan nævnes statistisk kontors og Datacentralens demonstration af databehandlingsmaskiner og magistratens 3. afdelings sociale udstillingsafsnit.

Forlystelsesafsnittet omfattede forskellige restauranter og forlystelser, hvoraf skal fremhæves »Bispens Hal« med Europas længste grill. Som bagvæg for restauranten var anbragt en forstørrelse af den historiske frise, Ebbe Sunesen har tegnet til Broby-Johansens jubilæumsbrochure.

I anledning af udstillingen havde man oprettet Absalon Compagni, opbygget på traditioner fra middelalderens gilder og laug, hvori udstillingsgæster kunne optages.

Under hele udstillingsperioden medvirkede Roskilde garden med orkester og tambourkorps; desuden var der solistoptræden og optræden af udenlandske kor og garder.

I udstillingens program, der var lavet som et jubilæumsskrift, blev de skelsættende begivenheder gennem byens 800 årige historie gengivet i moderne journalistisk opsætning som forsidebegivenheder i Ekstrabladet, BT og Aktuelt.

Umiddelbart efter udstillingens åbning blev der i hele pressen givet udtryk for, at der her var skabt en hel ny og fornøjelig form for udstilling og historieundervisning, som alle måtte se, og også i selve udstillingsperioden opfordrede pressen gang på gang sine læsere til at besøge udstillingen.

Imidlertid bevirkede det usædvanligt smukke sommervejr, som kom til at præge det meste af udstillingsperioden, at publikum ikke følte trang til at søge indendørs, og besøget svigtede. Der blev fra Bella Centrets side, såvel før som under udstillingen gjort et stort propagandaarbejde for at få publikum i tale, men dette lykkedes ikke, og da udstillingen lukkede, havde kun ca. 60.000 besøgt udstillingen.

Det må i høj grad beklages, at denne udstilling ikke vakte større interesse, end tilfældet var, idet der var udført et stort og godt arbejde fra arrangørenes side.

Veteranbilløb Fredensborg - Bella Centret

Bevilling 10.000 kr.

Regnskab 11.526,19 kr.

Efter indstilling fra jubilæumsudvalget vedtog kommunalbestyrelsen i juni 1966, at der blev ydet et tilskud til afholdelse af et veteranbilløb.

Løbet, der fandt sted den 29. juli 1967, blev arrangeret af K.D.A.K. Sport i samarbejde med Dansk Veteranbilkлуб.

Der deltog 60 køretøjer fra årgangene 1904–1933, hvoraf de fleste startede fra Fredensborg. Opløbet fandt sted ved Bella Centret, hvorpå det pågældende tidspunkt den københavnske byudstilling »Kjøbenhavn før og nu« blev vist.

Lige fra løbets start og til opløbet ved Bella Centret samlede veteranbilløbet et stort tilskuertal.

Ballet- og musikfestivalen

I anledning af jubilæet havde man udvidet perioden for festivalen, der fandt sted fra 4. august–3. september 1967.

Med henblik på at få Det kongelige Teater til at spille i perioden 15. august–31. august, således at teatrets ballet- og operaprogrammer indgik i Ballet- og musikfestivalen, blev der fra Københavns kommunes side gennem kulturfonden stillet en garantisum på 350.000 kr. til imødegåelse af de merudgifter, som teatersæsonens udvidelse medførte. 162.183 kr. heraf blev aktuelle.

Ballet- og musikfestivalen fik et kunstnerisk og publikumsmæssigt langt bedre forløb end tidligere, hvor den blev afholdt i slutningen af maj. Der var også langt flere arrangementer, og navnlig Det kongelige Teaters forestillinger blev fint besøgt.

Flytningen af festivalperioden medførte i øvrigt visse ekstra merudgifter for festivalkomiteen, og efterfølgende har kommunalbestyrelsen bevilget 130.000 kr. som tilskud til nedbringelse af udgifterne. Beløbet er afholdt på den samlede jubilæumsbevilling.

Vandskistævnet på Peblingesøen

Bevilling 20.955,93 kr.

Regnskab 20.955,93 kr.

Efter indstilling fra jubilæumsudvalget vedtog kommunalbestyrelsen i juni måned 1966 at yde et beløb til afholdelse af et vandskistævne på Peblingesøen.

Stævnet, der fandt sted den 13. august 1967, var tilrettelagt af Dansk Vandskiforbund i samarbejde med jubilæumssekretariatet.

Vejrforholdene var særdeles ugunstige med blæst og regn, men trods dette samlede arrangementet ifølge politiets opgørelse ca. 20.000 tilskuere, som glædede sig over den smukke opvisning og arrangementets fornøjelige indslag, bl. a. svæveflyvning på vandski.

Hafniaden

Bevilling 500.000 kr.

Regnskab 562.419,28 kr.

Efter indstilling fra jubilæumsudvalget bevilgede borgerrepræsentationen i september 1966 350.000 kr. til gennemførelse af Hafniaden, hvilket beløb ved en af borgerrepræsentationen i maj 1967 givne tillægsbevilling blev forhøjet til 500.000 kr. Den givne forhøjelse var begrundet i en forøgelse af antallet af deltagere i Hafniaden, merværdiafgiftens indførelse samt prisstigninger i øvrigt.

Hafniadens idé, der stammer fra redaktør Robert Kjældgaard, Aktuelt, var at samle unge mennesker fra hele verden i København i jubilæumsåret, for med sporten som samlingspunkt at give de unge lejlighed til gennem kammeratligt samvær at lære hinanden at kende, og derved yde et bidrag til at fremme international forståelse og tolerance.

Hafniaden er blevet tilrettelagt af et under jubilæumsudvalget nedsat underudvalg, hvis medlemmer har været arkivar Børge Schmidt, m.b., landsretssagfører Leo Dannin, gymnastikinspektør Povl Jørgensen, redaktør Robert Kjældgaard og skoledirektør Kr. Thomsen Jensen, og som det største enkeltarrangement i jubilæumsåret har forberedelserne været særdeles omfattende.

Det praktiske arbejde har været forestået af gymnastikinspektør Povl Jørgensen, der sammen med en stab af medarbejdere har koordineret det arbejde, der blev udført i de forskellige idrætsforbund, i skolevæsenet samt i jubilæumssekretariatet.

Det oprindelige mål var at samle deltagere fra alle kontinenter og fra et repræsentativt udsnit af byer, og der blev i første omgang udsendt indbydelser til 55 byer, om at sende i alt 800 deltagere og ledere.

For at kunne deltage i Hafniaden skulle deltagerne i stævneåret 1967

- 1) være borgere i den by, der modtog indbydelsen,
- 2) være skoleelever i folkeskole, eksamensskole, læringskole, fagskole eller tilsvarende kursus. Da skolernes art, semestre og terminer varierer i de forskellige byer, var det tilstrækkeligt for deltagelse, at vedkommende modtog undervisning af en eller anden art en del af stævneåret 1967,
- 3) være under 18 år, dvs. være født i året 1950 eller senere.

Københavns kommune betalte alle udgifter for gæsterne fra ankomsten til Danmark den 20. august til afrejsen den 2. september for arrangementer, der indgik i stævnets program, dvs. kost og logi, rejser, udflugter og ekskursioner, møder, idrætsstævner og festligheder.

Rejseudgifterne til og fra Danmark skulle afholdes af de inviterede byer selv, og med henvisning hertil måtte flere byer i udviklingslandene sende afbud.

Hafniadens idé havde vakt interesse i vide kredse, og der blev fra forskellige firmaer og institutioner givet tilsagn om bidrag til dækning af rejseudgifter for hold fra udviklingslandene. Ved hjælp heraf samt ved at benytte såvel officielle som uofficielle kanaler i udlandet nåede man op på 47 deltagende byer fra 31 lande, med 282 kvindelige og 420 mandlige deltagere eller i alt 702.

Danny Kaye dirigerer ungdomsorkestrene under Hafniadens åbning.

Følgende byer deltog:

Accra, Addis Abeba, Amsterdam, Antwerpen, Bergen, Berlin West, Bruxelles, Bærum, Dar es Salaam, Edinburgh, Esbjerg, Hamburg, Helsingborg, Helsingfors, Helsingør, Kiel, Kingston, Kuala Lumpur, København, London, Luxemborg, Madrid, Malmø, Manila, Montreal, Moskva, Nairobi, Nakskov, Odense, Oslo, Paris, Praha, Randers, Reykjavik, Rom, Rotterdam, Rønne, San Juan, Stockholm, Tel Aviv/Jaffa, Tokyo, Tunis, Warszawa, Wien, Zürich, Ålborg, Århus.

Hafniaden faldt i to afdelinger:

- 1) 20.–26. august ophold på højskole i provinsen,
- 2) 26. august–1. september Hafniadekonkurrencer i København.

Efter deres ankomst til Danmark den 20. august tog deltagerne direkte til Herning højskole samt idrætshøjskolerne i Sønderborg og Ollerup, hvor den første uge tilbragtes. Højskoleopholdet blev ledet af lærere fra Københavns skolevæsen, og der var på alle tre højskoler lagt et program, der gav deltagerne rig lejlighed til træning, konkurrencer, kammeratligt samvær, udflugter m. v.

Opholdet på højskolerne, der i sjælden grad var begunstiget af vejret, varede til den 26. august, hvor deltagerne med fællestog vendte tilbage til København.

I København havde civilforsvaret samt repræsentanter for skolevæsenet og jubilæumssekretariatet forberedt deltagernes ophold i byen, og efter at være blevet modtaget på rådhuset blev deltagerne indkvarteret på 7 københavnske kommuneskoler i nærheden af Københavns Idræspark.

Som optakt til Hafniadens idrætskonkurrencer i atletik, basketball, brydning, fodbold, gymnastik, håndbold og svømning var der mandag den 28. august kl. 18.30 på Københavns Idrætsparks fodboldbane arrangeret en åbningshøjtidelighed for Hafniaden, der blev transmitteret af fjernsyn og radio. Højtideligheden, hvortil københavnske skolebørn havde gratis

adgang, blev overværet af kongefamilien, og blandt de mange indslag i aftenens program skal særlig fremhæves Hafniadedeltagernes indmarch, de københavnske skolepigers faneborg og gymnastikdrengenes »levende« 800 tal.

Hafniadens officielle åbning blev foretaget af overborgmesteren, og aftenens hovedtaler var skuespilleren Danny Kaye, der på grund af sin interesse for mellemfolkeligt børne- og ungdomsarbejde havde tilsagt sin medvirken i arrangementet vederlagsfrit. Danny Kayes medvirken var aftenens muntre islæt, og da han sluttede sin optræden med at synge »Wonderful Copenhagen«, ville jubelen ingen ende tage.

Ca. 35.000 mennesker overværede åbningshøjtideligheden, hvori 2.000 drenge og piger medvirkede.

Hafniadens idrætskonkurrencer fandt sted i dagene 29. august–1. september.

Fodboldkampene blev afviklet på Idrætsparkens fodboldbane, atletik på Østerbro stadion, gymnastik i Idrætshuset, brydning i B 93's sportshal, svømning i Bellahøjbadet og basketball og håndbold på Idrætsparkens boldbaner.

Der blev under konkurrencerne ydet en lang række udmærkede sportslige præstationer. Navnlig atletik bød på gode resultater, f. eks. kan nævnes, at Ghanas deltager i 100 m løb præsterede en tid på 10,8 sek., og at højdespringkonkurrencen blev vundet med højden 1,95 m.

Hafniadedeltagerne blev forplejet i Idrætshuset, der var omdannet til en selvbetjeningsrestaurant, og Idrætshusets øvrige lokaler blev anvendt til opholds- og hvilerum for deltagerne. I Idrætshuset var endvidere indrettet et stævnesekretariat, som blev forestået af jubilæumssekretariatet.

Under Hafniade-deltagernes ophold i København blev der arrangeret sightseeing i København og Nordsjælland samt institutions- og virksomhedsbesøg.

Deltagerne kunne endvidere under opholdet i København køre gratis på samtlige Storkøbenhavns sporvejs- og buslinjer.

Som afslutning på Hafniaden var der fredag den 1. september kl. 18.30 arrangeret en afslutningsceremoni på Østerbro stadion, hvor Hafniadeflaget blev strøget. Efter afslutningsceremonien tog samtlige deltagere til rådhuset, hvor den egentlige afslutning på Hafniaden fandt sted.

På rådhuset blev der serveret en buffet for deltagerne, og Hafniaden sluttede med dans samt overrækkelse af Hafniadens mindemedalje.

Under såvel højskoleopholdet som under opholdet i København medførte forskellige uforudsete forhold større udgifter end oprindelig budgetteret. Således blev det bl. a. nødvendigt i større omfang end forudset at sørge for kollektiv transport af Hafniadedeltagerne, og under forberedelserne og afviklingen af idrætskonkurrencerne måtte man i større omfang end beregnet rekvirere bistand fra Københavns Idrætspark.

Som det er oplyst i det foregående har Hafniaden vakt interesse i vide kredse, og nedenfor er anført de institutioner, organisationer, foreninger og firmaer, der har ydet økonomisk støtte eller anden betydningsfuld hjælp til Hafniaden.

Dagbladet »Aktuelt«

Atlas A/S

Buko-Ost A/S

Carlsberg Bryggerierne

Christiani & Nielsen A/S

Civilforsvaret for Storkøbenhavn

Dadeko A/S

Daells Varehus A/S

Danmarks Turistråd

A/S De danske Sukkerfabrikker

Det Østasiatiske Kompagni A/S

Dymo A/S

Københavns Sporveje

Københavns Rotary Klub

Landbrugets Afsætningsudvalg

Laur. Knudsen A/S

Loge nr. 76, Asger Ryg, Ringsted

Messen

Fa. Poul Nielsen

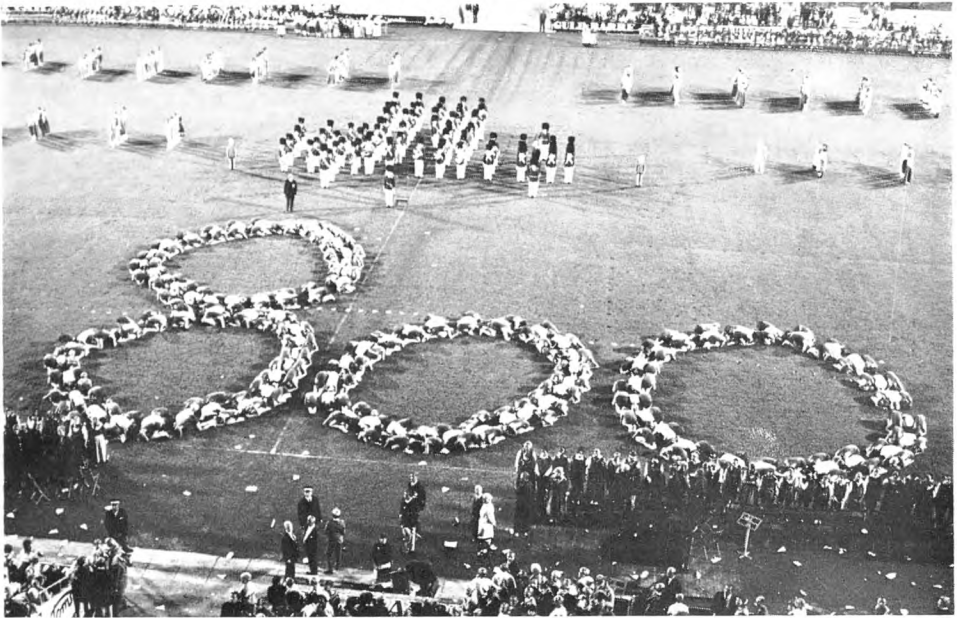
Nye Danske af 1864

Oxford Biscuit A/S

Philips A/S

Plumrose A/S

Sadolin og Holmblad A/S

Københavnske skolebørn danner et levende 800-tal ved åbningen af Hafniaden i Idrætsparken.

Foreningen Storkøbenhavns Mejerier	SAS
A/S Hellestens	Sterling Airways A/S
Hovedstadens Brugsforening	Store Kro
Kampsax (Kampmann, Kierulff & Saxild A/S)	Storno Kommunikationsradio
København en gros grønttorv	Tivoli
Københavns Havnevæsen	Toms Fabrikker A/S
Københavns Malerlaug	Tuborgs Bryggerier
Københavns Politiforening	Udenrigsministeriet
	Århus kommune

Konkurrence om en jubilæumssmalfilm for amatører

Bevilling 3.500 kr.

Regnskab 3.742,25 kr.

Efter indstilling fra jubilæumsudvalget vedtog kommunalbestyrelsen i september 1966, at der skulle udskrives en konkurrence om en jubilæumssmalfilm for amatører.

Konkurrencen løb til den 1. september 1967, således at man også kunne få motiver med fra jubilæumsfestlighederne.

Der indkom i alt 17 film til konkurrencen.

En dommerkomité bestående af
 filminstruktør Hagen Hasselbalch,
 direktør Erik Hauerslev,
 grosserer Georg Larsen,

rektor I. C. Lauritzen,
 fuldmægtig Børge Oløe, m.b.,
 filmkritiker Morten Pihl

bedømte de indkomne film, og 1. præmien blev tildelt lærer Ole Schelde, Birkerød.

Udstillingen »Offentlig Design«

Bevilling 20.000 kr.

Regnskab 20.205,13 kr.

I tilknytning til Scandinavian Design Cavalcade er der ydet et tilskud til afholdelse af en udstilling om offentlig design. Udstillingen var oprindeligt tænkt afholdt i rådhushallen, men blev senere flyttet til »Dansk Design« i Bella Centret. Udstillingen var udformet som et oplæg til en diskussion om den offentlige design.

Skolebørn tegner og fortæller om deres by

Bevilling 60.000 kr.

Regnskab 54.940,92 kr.

Efter indstilling fra magistratens 1. afdeling blev der med jubilæumsudvalgets tilslutning forelagt kommunalbestyrelsen et forslag om, at der blev afsat et beløb til ovennævnte formål. Publikationen, der fik en pæn modtagelse af pressen, vil blive brugt som gave ved besøg udefra. Se i øvrigt bilag B.

International skakturnering

Bevilling 7.000 kr.

Regnskab 7.000 kr.

I ugen fra den 14.–20. oktober 1967 afvikledes i Københavns rådhus en international skakturnering. Turneringen, der fandt sted i rådhusets festsal, var en trekant-landskamp mellem Irland, Vesttyskland og Danmark.

Arrangementet var et led i den europæiske holdturnering. Der deltog i alt ca. 60 spillere, og turneringen var pænt besøgt af et skakinteresseret publikum.

Belysning af forskellige bygninger

Bevilling 250.000 kr.

Regnskab 115.962,71 kr.

Som et led i byens jubilæumsudsmykning blev der på grundlag af et oplæg fra magistratens 4. afdeling bevilget et beløb til permanent belysning af Christiansborg slotstårn, rådhusets facade mod H. C. Andersens Boulevard, belysning af Frederikskirkens kuppel, Gefionspringvandet, H. C. Andersens statue ved Rådhuspladsen, Dragespringvandet og Grundtvigskirken. Disse belysninger er nu etableret bortset fra Frederikskirken, hvor, ejerne af de omkringliggende ejendomme nægtede tilladelse til anbringelse af projektorer.

Indkvarteringsforhold

Med henblik på det forventede store turistbesøg i jubilæumsåret blev der fra det særligt nedsatte indkvarteringsudvalg og jubilæumssekretariatets side gjort en indsats for at forøge mulighederne for turistovernatning i København i sommersæsonen.

Det lykkedes at få yderligere ca. 1400 sengepladser til turisterne, hvoraf de ca. 500 kom fra det norske hotelskib St. Lawrence, der blev anbragt ved Kalvebod Brygge. Andre 500 sengepladser blev skaffet fra 1. juli 1967, hvor motel Holliday, der om vinteren drives som kollegium, åbnede på Landehjælpsvej.

De resterende ca. 400 sengepladser, som hotelkapaciteten blev forøget med, stammer fra udvidelser på de eksisterende hoteller.

Som bekendt svigtede turistbesøget på hotellerne imidlertid noget. Årsagen hertil må

søges dels i afbud på grund af Mellemøstkrisen i begyndelsen af juni, dels i den meget fine sommer, som medførte, at flere turister end normalt boede på campingpladserne under hele opholdet her.

I denne forbindelse skal nævnes, at campingpladsen Absalon ved Vestenceinten, der åbnede ved sæsonens begyndelse i 1967, har haft stort besøg, og campingpladsens åbning har medført, at campingmulighederne i København nu er tilfredsstillende dækket.

Thorvaldsens Museums udstilling om Thorvaldsen som Københavns æresborger

Som et led i jubilæumsarrangementerne har Thorvaldsens Museum i efteråret 1967 haft en særudstilling om Thorvaldsen som Københavns eneste æresborger.

Udstillingen gav den besøgende et udmærket overblik over udviklingen i Thorvaldsens kunst og personlighed.

Sportsarrangementer

Udover de foran anførte arrangementer har Københavns kommune givet økonomisk støtte og på anden måde ydet bistand ved følgende *sportsarrangementers* gennemførelse i jubilæumsåret:

	Bevilling	Regnskab
Jubilæumsløb på Klampenborg Galopbane	2.000,00	2.000,00
Der blev udsat en jubilæumspokal i et særligt københavnerløb.		
Jubilæumsregatta på Bagsværd sø	35.000,00	30.822,50
Kommunen gav tilskud til afholdelse af en jubilæumsregatta med deltagelse fra en lang række lande.		
Europa-Cup i atletik	28.495,00	28.495,00
Arrangementet indgik i Europa-turneringen i atletik for landshold med deltagelse fra Tyrkiet, Holland og Østrig. På grund af svigtende publikumsinteresse fik man en betydelig mindre entreindtægt end oprindelig budgetteret.		
Stafetløb København rundt	10.000,00	6.800,00
Stævnet, der var en genoplivelse af tidligere tiders stafetløb København rundt, havde tiltrukket et betydeligt publikum. Der deltog i alt 50 løbere fra Sverige og Danmark.		
Internationalt landevejscykelløb	36.555,53	36.555,53
Cykelløbet havde samlet adskillige udenlandske deltagere og blev en betydelig publikumssucces. Opløbet, der fandt sted ved Københavns rådhus, blev overværet af ca. 5.000 tilskuere.		
Vandrerrally	7.304,77	7.304,77
Vandrerrallyet fandt sted på Bellahøj, og deltagerne var indkvarteret på kommuneskoler i Bellahøj-kvarteret.		

Nordisk mesterskab i svømning	9.669,08	9.669,08
Mesterskaberne blev afholdt i Bellahøj Friluftsbad.		
Kano- og kajakstævne på søerne	5.000,00	5.358,75
Arrangementet, der indgik i folkefesten på søerne, blev overværet af ca. 5.000 mennesker.		
Jubilæumstravløb på Charlottenlund Travbane	7.000,00	2.000,00
I den oprindelige bevilling var der forudsat et jubilæumsoptog på travbanen. Dette blev ikke gennemført, og kommunens udgift vedrører derfor alene en pokal til et særligt jubilæumløb.		
Verdensmesterskaber i moderne kvindegymnastik	26.638,81	26.638,81
Dette arrangement var det sidste egentlige jubilæumsarrangement. Det blev afviklet i november måned under stor opmærksomhed fra såvel presse, TV som publikum.		
Nordiske Kappangsmesterskaber	2.000,00	4.000,00
Arrangementet, der fandt sted i og omkring Valbyparken, blev afviklet tilfredsstillende. De oprindelige nordiske mesterskaber blev – efter at den kommunale bevilling var givet – udvidet til også at omfatte den indledende runde i en international kappangsturnering. Dette medførte forøgede udgifter for arrangørerne og tilskuddet måtte forhøjes.		
Volleyballstævne	2.000,00	2.000,00
Stævnet, der blev afviklet i Idrætshuset, fandt sted i april 1967, og der deltog hold fra Oslo, Helsingfors og Stockholm.		
Jubilæumsløb på Amager Travbane	2.000,00	2.000,00
Københavns kommune havde udsat en pokal som præmie i et jubilæumsløb. Løbet blev afviklet den 14. juni om eftermiddagen.		
Europamesterskaber i fægtning	9.000,00	9.000,00
I forbindelse med dansk fægteforbunds 60 års jubilæum havde forbundet arrangeret et internationalt stævne med deltagelse af en lang række af Europas førende fægtnationer. Ved åbningen af mesterskaberne i festsalen på Københavns rådhus opførte fægteforbundet den gamle fægtehilsen »Le Mur«.		
KDY's Øresundsuge	5.000,00	3.885,50
Som et led i Øresundsugens program havde KDY søndag den 30. juli arrangeret en sejlads »Staden Københavns Dag«. Til løbene havde Københavns kommune udsat forskellige pokaler.		

Nord-Vest Alliancens jubilæumsidrætsstævne	6.736,99	6.736,99
--	----------	----------

Efter magistratens indstilling til budgetudvalget er der ydet foreningen økonomisk støtte til gennemførelse af et jubilæumsstævne.

Medaljer til deltagere i jubilæums-sportsarrangementer	20.000,00	22.267,19
--	-----------	-----------

Efter indstilling fra jubilæumsudvalget tiltrådte kommunalbestyrelsen i maj 1967 et forslag om, at der blev fremstillet et antal medaljer til uddeling blandt deltagerne i årets mange sportsarrangementer, der havde tilknytning til jubilæet.

Der blev fremstillet såvel erindringsmedaljer som egentlige præmiemedaljer. Medaljerne har vakt glæde hos deltagerne, der har betragtet dem som et smukt minde om København i jubilæumsåret.

Prisopgave om Københavns historie

Bevilling 40.000 kr.

Konkurrencen udløber først den 31. december 1968.

Se i øvrigt bilag B.

Jubilæumsfilm

I anledning af jubilæet bekostede BP Olie-Kompagniet A/S optagelsen af en film om København, som selskabet har overdraget Københavns kommune som en gave til byen.

Filmen, der har en spilletid på ca. 15 minutter er produceret af Laterna Film A/S og instrueret af den engelske filminstruktør Geoffrey Jones. Den er bygget over musik komponeret specielt til filmen af Knudåge Riisager, og det er karakteristisk for filmen, at den er uden tekst og tale. Billeder og musik taler helt for sig selv.

Filmen, der havde premiere den 19. februar 1968, blev af pressen fremhævet for den utraditionelle måde, København blev præsenteret på, og ved en international filmfestival i Bruxelles for nylig har filmen vundet førsteprisen for turistfilm.

Filmen er blevet vist ved en række offentlige forestillinger i Bymuseet.

AFSLUTNING

Jubilæumssekretariatet har i et vist omfang i perioder måttet antage ekstra medhjælp på grund af den store arbejdsmængde.

I en længere periode har man således haft udstillingskonsulent, fru Lilli Duurloo som værdifuld hjælp ved det daglige arbejde. Fru Duurloo var navnlig beskæftiget med jubilæumspropaganda over for de private erhverv samt ledelse af stævnesekretariatet under Hafniaden.

Endvidere har pressesekretær Flemming Christiansen før og under jubilæumsperioden taget sig af de pressemæssige opgaver i forbindelse med jubilæet. I forbindelse hermed oplyses, at der har været usædvanlig stor og positiv omtale af jubilæumsarrangementerne i såvel inden- som udenlandsk presse. I og omkring de egentlige jubilæumsdage blev der oprettet et særligt pressesekretariat vedrørende jubilæet, til dels i samarbejde med udenrigsministeriets pressebureaus arrangementer vedrørende tronfølgerbrylluppet.

Som kontaktmænd til Københavns politi fungerede politiassistent Johs. Lomholt, som i øvrigt var jubilæumssekretariatet en god hjælp ved gennemførelsen af mange arrangementer.

Overborgmesterens sekretariats 1. kontors personale har under hele jubilæumsperioden måttet hjælpe til med jubilæumsarbejdet, og der har i perioder måttet etableres overarbejde, navnlig for skrivestuepersonalets vedkommende. Alle har været positivt indstillet over for opgavens løsning, og arbejdet har altid været færdigt til tiden.

Jubilæumssekretariatet har gennem sit daglige arbejde været i kontakt med mange repræsentanter for de private erhverv og stat og kommuner, og man er overalt blevet mødt med stor velvilje og forståelse af, at der her forelå en noget usædvanlig opgave, som måtte løses, ofte på mere eller mindre utraditionel måde.

Specielt for så vidt angår de private erhverv, har man mødt stor velvilje, og en medvirkende årsag til, at det samlede jubilæumsbudget holder, er den materielle bistand, der er ydet fra erhvervene.

Jubilæumsarrangementerne har været en meget krævende opgave, som ofte har ført ind på områder, der ligger uden for den almindelige kommunale administration. Jubilæumssekretariatet har imidlertid hele tiden kunnet påregne støtte og råd fra jubilæumsudvalget, der har vist stor og levende interesse for arbejdet og dermed medvirket til, at det københavnske by-jubilæum i sin helhed må siges at være afviklet med et tilfredsstillende resultat.

København, december 1968.

K. Meyer /
Lund Petersen

Bilag A

Officielle gæster fra udlandet, Færøerne og Grønland ved Københavns 800 års jubilæum

1. Amsterdam	Jan Tabak	viceborgmester
2. Ankara	Lütfi Keykan	redaktør og chef for Altindag
3. Antwerpen	Lode Craeybeckx	borgmester
4. Bangkok	Seri Wongsaraj	dr.
5. Beograd	Djorde Stojadinovic	form. for borgerrepræsentationen
6. Beograd	Miladin Sakic	vicepræsident
7. Bergen	Harry Hansen	ordfører
8. Vest-Berlin	Heinz Hofer	borgmester
9. Bern	Reynold Tschäppät	formand for bystyret
10. Birmingham	James Stephen Meadows	Lord Mayor
11. Bonn	Michael Hitz	borgmester
12. Bremen	Willy Dehnkamp	borgmester
13. Bruxelles	M. Piron	rådmand
14. Budapest	János Hantos	vicepræsident
15. Bukarest	Vasile Dragoescu	sekretær i borgerrepræsentationen
16. Cardiff	Charles Dolman	Lord Mayor
17. Copenhagen	Stanley W. Parsons	borgmester
18. Edinburgh	Herbert A. Brechin	Lord Provost
19. Flensburg	Leon Jensen	formand for bystyret
20. Genève	Frédéric Rochat	borgmester
21. Glasgow	John Johnston	Lord Provost
22. Godthåb	Rasmus Berthelsen	borgmester
23. Göteborg	Hans Hugo Hansson	stadsfullmäktiges ordförande
24. Hamburg	Wilhelm Drexelius	borgmester

25. Hamburg	Friedel B. Gütt	regeringsråd
26. Hamburg	Hans Fahning	statsråd
27. Helsingfors	Teuvo Aura	stadsfullmäktiges ordförande
28. Helsingfors	Lauri Aho	overborgmester
29. Helsingfors	Yrjö Rantaka	stadsfullmäktiges 1. viceordf.
30. Helsingfors	C.-G. Londen	stadsfullmäktiges 2. viceordf.
31. Hälsingborg	Gunnar Nordqvist	stadsfullmäktiges ordförande
32. Haag	G. W. Hijlkema	rådmænd
33. Kiel	Günther Bantzer	overborgmester
34. Köln	Franz Lemmens	borgmester
35. Landskrona	Sven Olsson	stadsfullmäktiges ordförande
36. Leningrad	Nickolai Christoforov	sekretær i »Executive Committee«
37. Lincoln	Sir Francis Hill	President European Conference of Local Authorities, repræsentant for IULA
38. Liverpool	Mrs. Ethel M. Wormald	Lord Mayor
39. London	Sir Edward Howard	Alderman and sheriff, City of London
40. London	Thomas Broughton Mitcheson	viceformand for Greater London Council
41. Los Angeles	Roger Arnebergh	statsadvokat
42. Lund	Torsten Andréé	stadsfullmäktiges ordförande
43. Lübeck	Werner Kock	formand for bystyret
44. Madrid	Jesus Suevos	viceborgmester
45. Malmö	Oscar Stenberg	stadsfullmäktiges ordförande
46. Malmö	Gunnar Hejdemann	stadsfullmäktiges viceordförande
47. Malmö	Niels Mårtensson	stadsfullmäktiges viceordförande
48. Manchester	Charles Marsh	Deputy Town Clerk
49. Manchester	Mrs. Nellie Beer	viceborgmester
50. Moskva	Lev Victorovich Bathmetkov	viceformand i eksekutiv komm.
51. München	Hans-Jochen Vogel	overborgmester
52. Nairobi	Charles Rubia	borgmester
53. Nairobi	John Peter Mbogua	dir. for social- og boligforhold
54. Nürnberg	Andreas Urschlechter	overborgmester
55. Osaka	K. Chuma	borgmester
56. Osaka	Izeki	chef for P. R. bureau
57. Oslo	Brynjulf Bull	ordfører
58. Oslo	Egil Storstein	finansrådmænd
59. Oslo	Rolf Stranger	medlem af Oslo formannsskap
60. Oslo	Gunnar Bech	formannsskapssekretær
61. Paris	Yves Fortin	vicepræsident
62. Prag	Zbynek Kiesewetter	byrådsmedlem
63. Prag	Ivan Schirmer	vicechef, tolk
64. Reykjavik	Geir Hallgrimsson	borgmester
65. Reykjavik	Fru Audur Auduns	formand for bystyret
66. Reykjavik	Gudmundur Vigfusson	byrådsmand
67. Reykjavik	Einar Agustsson	bystyremedlem
68. San Francisco	Frode Borre-Christiansen	borgmesterens udsending
69. Seattle	Edw. J. Devine	borgmesterens udsending
70. Stockholm	Carl Albert Anderson	stadsfullmäktiges ordförande
71. Stockholm	Eva Remens	stadsfullmäktiges 1. viceordförande
72. Stockholm	Hjalmar Mehr	borgarråd

73. Stockholm	Bengt Lind	stadskollegiets ordförande
74. Strasbourg	Robert Baillaïrd	viceborgmester
75. Thorshavn	Petur I Gong	næstformand
76. Tunis	Hassen Lanouar	vicepræsident
77. Warszawa	Janusz Zarzycki	præsident i nationalrådet
78. Wien	Hans Boeck	amtsföhrender stadtrat
79. Wien	Maria Jacobi	amtsföhrender stadtrat
80.	Emigrantægteparret Karen og Albert Christoffersen, USA	
81.	Ægteparret fra provinsen (feriebørnægteparret) gårdejer A. Madsen og frue	

Bilag B

Magistratens 1. afdeling
København, 12. september 1967

Beretning om stedfundne arrangementer i forbindelse med jubilæumsåret

Københavns 800 års jubilæum har selvfølgelig også sat sit præg på magistratens 1. afdelings virke i den forløbne tid af 1967.

I mange af de af jubilæumsudvalget besluttede arrangementer har personale i magistratens 1. afdeling og de dertil hørende institutioner været behjælpelig. Dette gælder i udstrakt grad Hafniaden, hvor gymnastikinspektør Povl Jørgensen har forestået dette store og krævende arrangement.

Men herudover har magistratens 1. afdeling selv forestået følgende jubilæumsindsatser:

Fra 1. april til 8. maj 1967 afholdtes på Københavns bymuseum *»fotoudstillingen »Københavns Ansigt«* baseret på en konkurrence, som Københavns kommunes kulturfond havde udskrevet med præmier til et samlet beløb af 6900 kr. Dommerkomiteen bestod af fotograf N. Elswing, redaktør T. Frenning, fotograf Ernst H. Jensen, museumsinspektør Steffen Linvald og kontorchef P. A. Tvede. Her udstilledes henvend 400 fotografier. 1. præmie tilfaldt pressefotograf Gunvor Betting og hr. Ole Buntzen. Udstillingen havde 10.800 besøgende. Udstillingen vistest i efteråret i Philadelphia, U.S.A. og i foråret 1968 i Göteborg.

I tiden fra 18. maj til 1. juli 1967 afholdtes på Landsarkivet udstillingen *»Københavnske dokumenter og breve«* i anledning af 800 års jubilæet. Hertil har stadsarkivet bidraget. Publikums svigtet i nogen grad denne meget fine udstilling. Der var kun 740 besøgende.

Parkteatret havde premiere den 18. juni 1967 med Steen Albrechtsens forestilling *»Til hver en tid«*. Stykket, et jubilæumsspek over danske konger og andre personligheder, der blev vel modtaget af såvel kritikerne som publikum, blev opført 28 gange og samlede i alt 20.850 tilskuere. Forestillingen har bl. a. været opført i De gamles By og for patienter på Sct. Hans Hospital og i kvarterer med folkepensionistboliger.

På gågaden, Langelinie og i bymuseets have samt i flere parker har været afholdt i alt 22 *koncerter*, heraf 4 på københavnske hospitaler, der har samlet i alt 20.000 tilhørere.

Den 22. juni 1967 åbnedes på Københavns bymuseum udstillingen *»Jubilæumsgaver til Byen«*. Udstillingen, der sluttede den 20. august d. å., var velbesøgt. Ikke mindre end 24.726 fandt vej til udstillingen.

Den 15. juni 1967 opførte Sjællands Symfoniorkester *Thomas Koppels* vindende komposition »*Ouverture Solenelle*« i Københavns rådhus. Thomas Koppel havde med dette værk, foretrukket af dommerkomiteen bestående af komponist Knudåge Riisager, komponist Poul Røvsing Olsen og musikchef Eifred Eckart Hansen, vundet den af Københavns kommunes kulturfond udsatte pris på 10.000 kr.

En anden prisopgave: »En undersøgelse af kampen mellem kongen og roskildebispens om herredømmet i København, herunder om dens baggrund og følger samt af forholdet mellem byens herre og Københavns indbyggere i middelalderen« blev udskrevet den 1. januar 1967. Prisen er på 25.000 kr. Besvarelsen skal være rådhuset i hænde den 31. december 1968. Dommerkomiteen består af professor, dr. jur. Stig Juul, professor, dr. phil. Aksel E. Christensen og stadsarkivar, dr. phil. Sigurd Jensen.

I øvrigt er der på 1. afdelings foranledning blevet fremstillet 195 bowler hos Bing & Grøndahl i fajance med prospekter efter lithografier efter tegning af A. Nay (Em. Bærentzens lith.inst.) ca. 1860. De er tænkt som gaver, som eksempelvis delegationer fra Københavns bystyre kan skænke deres værtsfolk.

Fra samme virksomhed er bestilt 204 platter med københavnske motiver efter tegning af Ebbe Sadolin. Disse er også tænkt som gaver.

Afdelingen har i jubilæumsåret udgivet 70.000 postkortmapper, der i farver reklamerer for 7 seværdigheder i kommunen. De er blevet udleveret i turistspurvognen og Langeliniebussen samt på Københavns rådhus til turister.

Annoncer og plakaten »København i denne uge« har løbet i 12 uger. Der har glædeligt vist sig stor interesse fra mange ikke-kommunale museer m. fl. for at deltage i disse reklamefremstød.

Nikolaj kirke har i 1967 været den smukke og velegnede ramme om en række *kunstudstillinger*, som Københavns kommunes kulturfond har afholdt i samarbejde med Malende Kunstneres Sammenslutning. Der har i alt været bevilget 120.000 kr. til indretning af udstillingslokalerne i hovedskib og nordre sideskib samt til udstillingernes drift. Der var gratis adgang til udstillingerne, der har været åbne hver dag fra kl. 10–18.

Udstillingsrækken har løbet i ca. 200 dage, og udstillingerne har været besøgt af 50.000 gæster.

Statens Kunstfond, Ny Carlsberg Fondet og Københavns kommunes kulturfond har indkøbt mange værker på disse udstillinger. Arrangementerne har således været til gensidig glæde for arrangørerne og publikum.

Endvidere har Københavns kommunes kulturfond ydet en garantikapital på 350.000 kr. til Det kgl. Teaters august-festival program.

Endelig har skolerne nydt godt af de 9 vandrestillinger af moderne kunst, som på 2. år turnerer, og som er iværksat af Københavns kommunes kulturfond for en bevilling på 20.000 kr. Og skolebørnene må have lært en masse af udstillingerne at domme efter den morsomme bog, »København«, de har tegnet om deres syn på København, og som er trykt i ca. 18.000 eksemplarer. Den fornøjelige bog vil blive givet som gave til byens gæster.

Også Københavns kommunes biblioteker har været aktive.

I februar, marts og april måned havde børnebibliotekerne udstillinger i tilknytning til konkurrencen »*Byens børn tegner byens historie*«.

I maj var der bogudstillinger med København som emne i alle publikumsafdelinger.

Fra 29. maj udstilledes på hovedbiblioteket de indleverede tegninger. Udstillingen besøgtes af 356 personer.

I juni fortsattes på alle biblioteker bogudstillinger om København.

Pg 6d

~~K~~

~~KØBENHAVNS KOMMUNES~~

~~BIBLIOTEKER~~

~~FAGSAL E~~

~~Kyjtøret 2~~

~~1175 København K~~

~~(01) 13 60 70 lok. 218~~

~~NERMADASIN~~